

Een groen voedselbeleid voor Europa

Naar een sterkere Europese voedingscultuur

(zoals vastgesteld tijdens de Raad van de Europese Groene Partij, Montreuil, Parijs, 9-12 oktober 2008)

1. Gezonde en smakelijke voeding, een politieke kwestie

Binnen het gemeenschappelijk erfgoed van Europa neemt de verscheidenheid aan eetculturen een prominente plaats in. Een beleid gericht op een groene voedingscultuur sluit daar dus naadloos op aan. Als Groenen willen wij de mensen in hun eigen regio in staat stellen om hun tradities van gezond, smakelijk en plaatselijk geproduceerd voedsel hoog te houden. Deze belangrijke beleidsdoelstelling vraagt om gecoördineerde actie van de groene beweging tegen verdere industrialisering van de visserij, landbouw en voedselverwerking, tegen de geweldige marktinvloed van wereldwijd opererende levensmiddelenconcerns en tegen de alarmerende terugloop van de diversiteit, kwaliteit en kwantiteit van onze voeding, onder meer wegens de overbevissing van een groot aantal bestanden.

Voedselschandalen zoals de verontreiniging met dioxine en salmonella, en ziekten als BSE en de vogelgriep, ontstonden in de bio-industrie en groeiden uit tot een bedreiging voor de volksgezondheid omdat dieren en voedingsmiddelen steeds grotere afstanden afleggen, binnen Europa en wereldwijd. Laboratoriumvoedsel ondermijnt het vertrouwen van boeren en consumenten in ons voedingssysteem. De EU staat onder druk van de VS en multinationals om voedsel te accepteren waarvoor genetisch gemodificeerde organismen (GGO's) en gekloonde dieren zijn gebruikt. Maar als Europese boeren de diversiteit van hun eigen traditionele plant- en diersoorten loslaten, als vissers de regionale bestanden zo uitputten dat traditionele vissoorten verdwijnen en als consumenten geen belangstelling meer hebben voor wat ze eten, dan wordt het fundament onder onze voedingscultuur en voedselzekerheid weggeslagen.

De Europese Groenen maken zich sterk voor de vrijheid van de Europese burgers om te kunnen eten wat zij willen, en niet wat de voedingsmiddelenindustrie hen graag zou zien kopen. Boeren en consumenten hebben duidelijk laten weten wat ze willen. Jaren geleden hebben ze nee gezegd tegen het gebruik van kunstmatige hormonen in de vleesproductie en in de toekomst willen ze geen GGO's op hun land of op hun bord. Europese burgers weten liever waar hun eten vandaan komt, hoe de dieren worden behandeld en wat er is toegevoegd aan hun voedsel. Ze willen weten dat hun vis afkomstig is uit een verantwoorde vorm van visserij die geen schade aan het milieu toebrengt. Wij willen die houding versterken. Voeding is van levensbelang voor ons bestaan, onze gezondheid en ons welzijn. Daarom is goede voeding een politieke kwestie.

2. De markt in dienst van de mens

Via groen beleid voor landbouw, visserij en voedsel in Europa willen we bereiken dat boeren, vissers en consumenten onderling hun verantwoordelijkheid nemen. We vragen de overheid niet om de voedselmarkten te beheren. We verwachten dat de EU en onze lidstaten strenge regels stellen voor een milieutechnisch verantwoorde en maatschappelijk eerlijke concurrentie en dat zij erop toezien dat deze regels door iedereen worden nageleefd. We dringen er bij de

Europese beleidsmakers op aan om mondiaal te denken en Europees te handelen door in te zetten op duurzame productiemethoden en redelijke consumptiegewoonten – binnen en buiten de EU. Betere concurrentieregels moeten een eind maken aan de concentratie van marktmacht binnen de voedingssector, en regionale en lokale markten versterken. Overheidssteun aan de landbouw en de voedingsindustrie moet afhankelijk worden gesteld van duurzame en energiezuinige praktijken in de hele productieketen. Dit geldt in beginsel tevens voor de invoer van voedingsmiddelen uit derde landen, zij het dat tijdelijke uitzonderingen mogelijk zijn voor de minst ontwikkelde landen. Via overheidssteun en belastingregelingen dient de consument te worden aangespoord te kiezen voor gezond voedsel als groenten en fruit, dat voor iedereen betaalbaar moet zijn, ongeacht opleiding of sociale klasse.

Veel boeren voelen zich onder de druk van de concurrentie nog altijd gedwongen om te groeien, maar anderen hebben op de plaatselijke markt nieuwe perspectieven ontdekt. Waar boeren hun producten als grondstof verkopen aan een anonieme marktpartij, raken zij het zicht kwijt op wat de consument wil en zijn ze minder in staat hun productie af te stemmen op de vraag. Maar waar zij kiezen voor de ontwikkeling van hun plaatselijke markt, decentrale voedselverwerking en directe samenwerking met de consument, kunnen zij meer toegevoegde waarde scheppen, die terugvloeit naar hun bedrijf en de plattelandseconomie in de regio versterkt. Dat biedt boeren een reële bestaansmogelijkheid en maakt het landschap aantrekkelijk. Er is een snel toenemend aantal consumenten dat de voorkeur geeft aan biologische, gezonde voeding en dat eigenschappen als geografische oorsprong en invloed op de gezondheid belangrijk vindt. Met een groen voedselbeleid spelen we in op deze veranderende marktverhoudingen en verschuiving naar wederzijdse verantwoordelijkheid. Wij stellen de markt in dienst van de mens.

3. Andere regels voor hoogwaardiger voeding en ethische voedselproductie

Een groen EU-voedselbeleid brengt verandering in wat regel en wat uitzondering is in werkelijke voedselkwaliteit. In plaats van eerst de bio-industrie te subsidiëren en vervolgens de kosten van verontreinigd water en een grotere vraag naar gezondheidszorg te moeten dekken, zou de overheid alleen de meest geavanceerde, duurzame productiemethoden in aanmerking moeten laten komen voor steunverlening. Voorbeelden zijn de biologische landbouw en andere duurzame praktijken die de biodiversiteit en watervoorraden respecteren, vruchtwisseling en bodemvruchtbaarheid bevorderen, overstroming, droogte en brand voorkomen en de uitstoot van broeikasgassen tegengaan door landbouw en veeteelt te combineren. Industriële landbouw en alle verwerkingspraktijken die nu nog extra kosten met zich meebrengen voor de volksgezondheid (als veroorzaker van allergieën, spijsverteringsstoornissen en chronische ziekten) en voor het milieu, zouden geleidelijk moeten worden omgevormd tot duurzame productiemethoden. Groen voedselbeleid betekent ook wetgeving voor een groter dierenwelzijn.

Het gemeenschappelijk visserijbeleid moet verder hervormd worden. Subsidies voor overbevissing mogen niet meer mogelijk zijn, binnen noch buiten de Europese wateren, en vissers moeten hulp krijgen bij het vinden van andere inkomstenbronnen, bijvoorbeeld via omscholing. Destructieve praktijken als het teruggooien van enorme hoeveelheden prima vis en het vissen met bodemtrawls moeten verboden worden. Daarnaast zou de markt geen vis meer moeten accepteren die afkomstig is van illegale, niet-aangegeven en/of niet-gereguleerde visserij.

Een groen voedselbeleid vereist daarom een integrale benadering van het beleid voor landbouw, milieu, volksgezondheid en voedselkwaliteit. Voedselproductie moet gebonden zijn aan regels die de meest duurzame praktijken en plaatselijke diversifiëring van verwerking en afzet voorschrijven. Hoewel de Europese Unie gelet op terugkerende voedselschaarste veel heeft gedaan om de voedselveiligheid te vergroten door schadelijke ziekten en gevaarlijke stoffen in de voedselketen te voorkomen, is dit soort initiatieven vaak ontkracht of vertraagd door de lidstaten of ondermijnd door internationale handelsbesprekingen en vrijhandelsovereenkomsten binnen de WTO.

Een groener gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU vraagt om meer investeringen in de infrastructuur van milieu en maatschappij en in duurzame plattelandsontwikkeling. Wij staan voor een ware groene revolutie in de bewustwording en voorlichting van boeren en consumenten, een meer gedecentraliseerde, hoogwaardige voedselverwerking, minder vervoer van dieren en meer afzet over korte afstand, eerlijke handel en waarachtige etikettering van kwaliteitsvoeding.

Kader 1 Groenere regelgeving

- *Afbouw van subsidies voor agro-industriële ontwikkeling – de overheidssteun aan boeren moet afhankelijk worden gesteld van strikte naleving van milieu- en voedselveiligheidswetgeving (geen gebruik van gevaarlijke verdelgsmiddelen, geen gebruik van antibiotica of groeibevorderaars in de veehouderij, naleving van normen voor milieu en dierenwelzijn)*
- *Gerichte ondersteuning van biologische en extensieve landbouw, inclusief de infrastructuur voor plaatselijke verwerking (kleinschalige slacht- en verwerkingsfaciliteiten)*
- *Ondersteuning van die vismethoden die het minst schadelijk zijn voor het milieu, en toepassing van het voorzorgsbeginsel om overbevissing te voorkomen*
- *Fiscaal beleid ter stimulering van de keuze voor gezond voedsel (bijv. groenten en fruit) en terugdringing van de consumptie van ongezond voedsel (bijv. producten met veel suiker, geraffineerde granen of verzadigde vetten)*
- *Ontmoediging van intensieve veehouderij en bio-industrie, met inbegrip van visteelt, via strikte handhaving van wetgeving voor milieu, dierenwelzijn en voedselveiligheid (het beginsel van eco-conditionaliteit of “cross compliance”)*
- *Specifieke ondersteuning van niet-marktfuncties van landbouwpraktijken, zoals groene en blauwe diensten.*

4. Integratie van beleid – handhaving van het voorzorgsbeginsel

Een groen landbouw- en voedselbeleid vereist dus een striktere handhaving van het voorzorgsbeginsel binnen het overheidsbeleid voor voedsel en gezondheid. Met andere woorden, het risico voor de volksgezondheid van onveilig voedsel moet tot een minimum beperkt blijven, terwijl duurzame vormen van voedselproductie moeten zorgen voor een hoogwaardiger dieet. De EU mag haar voedselbeleid niet beperken tot het opsporen van eventuele schadelijke stoffen aan het einde van de productieketen. Zij moet toezien op naleving van controleerbare normen voor gezonde voedingsproducten in het hele productieproces, van de aanplant van gewassen voor mens en dier en de productie van vis tot en met de uiteindelijke verwerking, verkoop en consumptie. Deze zogenaamde procesgerichte normen zijn tot nu toe alleen als eis gesteld in de EU-verordening over biologische landbouw. Met het oog op een grotere veiligheid en kwaliteit van onze voeding zouden we ze in de toekomst ook moeten toepassen op traditionele vormen van voedselproductie, zowel landbouw als visserij en visteelt.

Deze procesgerichte aanpak is gevolgd in de EU-regelgeving over voedselhygiëne. Er is echter een belangrijk verschil tussen voedselhygiëne en voedselkwaliteit. Slachthuizen, vlees-, vis-, melk- of voedselverwerkingsbedrijven en boerderijen zijn onderworpen aan strenge regelgeving om hygiëne te waarborgen, maar de regels moeten worden gedifferentieerd en flexibel worden aangepast aan de betrokken risico's, de afstand tussen producent en consument en de vereiste houdbaarheid van het product gelet op de tijd tussen verwerking en uiteindelijke consumptie. Hoewel de Europese hygiëneregels voorzien in deze flexibiliteit, richt de uitleg zich vaak naar de behoeften van de grote industrie. Sterk geconcentreerde verwerkingsbedrijven die kleine slachthuizen tot sluiting dwingen en kleine zuivelboerderijen uit de markt drukken - dat is veelal de agenda die schuilgaat achter het voedselbeleid.

Als Groenen in het Europees Parlement hebben we flexibeler regels voor kleine verwerkingseenheden, traditionele producten en directe afzet tot stand gebracht. Maar de meeste lidstaten passen deze regels niet toe, zodat druk vanuit de boeren en consumenten nodig is om plaatselijke structuren overeind te houden. Neem bijvoorbeeld kaas bereid uit rauwe melk: het gehalte aan (natuurlijke) kiemen in de melk van koeien in een alpenweide is misschien te hoog om de melk twee dagen gekoeld te bewaren in afwachting van vervoer naar een honderd kilometer verderop gelegen zuivelfabriek, maar mogelijk is ze wel meer geschikt om direct op traditionele wijze te worden verwerkt tot kaas, waarvoor eenvoudiger hygiënevoorschriften gelden.

Kader 2 Normen voor duurzaamheid

- *Toepassing van het voorzorgsbeginsel in de hele productieketen en instelling van duidelijke regels voor aansprakelijkheid (met name voor residuen van chemische stoffen en GGO-verontreiniging)*
- *Handhaving van normen voor voedselveiligheid met inachtneming van de flexibiliteit die nodig is voor de instandhouding en diversifiëring van regionale en lokale voedselproductie (specifieke hygiënevoorschriften voor plaatselijke markten en kleine verwerkingsbedrijven)*
- *Verruiming van de definitie van kwaliteitsnormen om rekening te houden met de grote verschillen in voedingscultuur en smaken (verbetering van praktijken die biodiversiteit en plaatselijke voedingscultuur respecteren)*
- *Opname van duidelijke tolerantie marges in hygiënenormen om officiële instanties en veeartsen bij het nemen van hun beslissingen meer flexibiliteit en houvast te bieden*
- *Mogelijkheid tot onderhandeling tussen toezichthouder, consument en producent over de voorschriften voor plaatselijk afgezette ambachtelijke producten, een en ander in beperkte mate en voor zover dit geen direct gevaar voor de gezondheid met zich meebrengt.*

5. Tornen aan de macht van de voedingsindustrie

Wereldwijd wint de voedingsindustrie aan macht, omdat de specialisatie binnen het boerenbedrijf zover is doorgevoerd dat er inmiddels sprake is van een productie van bestanddelen voor voedingsontwerpen in plaats van gezond voedsel. Het aandeel verwerkt voedsel in ons dagelijks dieet neemt alleen maar toe. Terwijl we steeds minder tijd doorbrengen met het klaarmaken van ons eigen voedsel, krijgen we steeds meer technische additieven binnen, zoals conserveermiddelen, emulgatoren, smaakversterkers en geurstoffen - stoffen waar de voedingsindustrie niet zonder kan. Enkele duizenden van dit soort ingrediënten zijn toegestaan, ook al ontbreekt het aan toxicologisch onderzoek naar de mogelijk complexe interactie in ons lichaam. De multinationale ondernemingen binnen de voedingssector oefenen grote invloed uit op de besluitvorming van Europese en internationale organen over

voedingsnormen, zoals de door de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) en de FAO (Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN) gezamenlijk gecontroleerde Codex Alimentarius en instanties voor voedselveiligheid. Deze “technische instanties” of “adviesorganen”, die onafhankelijk zouden moeten zijn maar zich voor de benodigde deskundigheid veelal tot het bedrijfsleven wenden, zijn niet onderworpen aan een volledig democratisch toezicht en hun invloed op de markt en beleidsvorming neemt voortdurend toe.

Een Europees groen voedselbeleid vraagt om beter toezicht op de voedingsindustrie en wil de consument in staat stellen beter geïnformeerde keuzes te maken. Het is nodig consumenten voor te lichten over bedrijven die de voedselveiligheidsnormen herhaaldelijk of ernstig hebben overtreden (“name and shame”), het aantal toegestane additieven te beperken, te zorgen voor volledige etikettering van het gebruik van additieven en de controle op ongewenste stoffen in voeding, zoals pesticiden, antibiotica en andere residuen, op te voeren. Groen voedselbeleid vereist transparantie van de bijeenkomsten van adviescomités van de Europese Commissie, de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) en internationale organen zoals de Codex Alimentarius of de WTO (Wereldhandelsorganisatie), inclusief de publicatie van minderheidsstandpunten. Verder zou de EU niet-gouvernementele verenigingen het recht moeten geven om de beslissingen van dit soort instanties juridisch aan te vechten. Wereldwijd opererende voedingsconcerns onthouden boeren, vissers en consumenten een eerlijke prijs. Ze gebruiken hun machtspositie op de markt om de consumentenprijs op te drijven tot een niveau dat niet in verhouding staat tot wat aan de boeren en vissers wordt betaald. Om de huidige monopolisering van de markten voor landbouwproducten tegen te gaan, moet de EU dus direct in actie komen en de mededingingsregels toepassen. Het argument dat liberalisering van de wereldmarkt tot meer concurrentie zou leiden waardoor boeren in Noord en Zuid een beter inkomen zouden krijgen en consumenten een eerlijker prijs zouden betalen, gaat niet op. Er zijn maar ongeveer honderdtwintig bedrijven die met hun inkooppraktijken de voedselmarkten wereldwijd beheersen. Zij maken gebruik van hun positie om te beslissen welke boeren toegang tot de markt krijgen.

6. Etikettering voor meer transparantie

Om nog meer verwarring onder consumenten te voorkomen en hen in staat te stellen de juiste keuzes te maken bij het kopen van hun voeding, en om de markt voor kwaliteitsproducten te ontwikkelen, zijn efficiënte inspecties en controles, en duidelijke etikettering onontbeerlijk. De huidige controlesystemen zijn gericht op voedselveiligheid en gaan voorbij aan duurzaamheidsaspecten en de gezondheidskenmerken van voedsel. Een groen voedselbeleid zou de defensieve EU-benadering van voedselveiligheid omvormen tot een proactieve bescherming van de kwaliteit van voeding. Om een juiste keuze te kunnen maken, heeft de consument eenvoudige, relevante informatie nodig. In de strijd tegen de huidige toename van zwaarlijvigheid moet de EU zorgen voor duidelijke, begrijpelijke etikettering van verwerkte levensmiddelen.

De voorschriften voor geografische aanduidingen in de Europese verordening over voedselkwaliteit moeten worden uitgebreid met de eis van transparantere informatie. De regels over beschermde oorsprongsaanduidingen, die gekoppeld zijn aan plaatselijk afgesproken kwaliteitsnormen, moeten worden aangescherpt om desinformatie van de consument te voorkomen (bijvoorbeeld "regionale" kaas gemaakt van ingevoerde melk). Bovendien moeten oorsprongsaanduidingen niet alleen voor groenten, fruit, vis of rundvlees gelden.

De sector biologische levensmiddelen is zelfregulerend en stelt strenge eisen aan de controle en certificering van zijn producten, en ontwikkelt bovendien strikte voorschriften voor het etiketteren van nationale en ingevoerde producten. Deze onafhankelijkheid moet worden behoeft voor initiatieven uit de hoek van industrie of overheid om die functies over te nemen.

Als voor de productie van eieren, vlees of melk genetisch gemodificeerd diervoeder is gebruikt, moet dat voor de consument terug te vinden zijn op de productverpakking, naast informatie over de aansprakelijkheid voor verontreiniging. De etikettering vermeldt nu al of vis gevangen of gekweekt is en waar ze ongeveer vandaan komt, maar daarnaast zouden gegevens moeten worden opgenomen als: de gevolgen van visserij voor het milieu, de manier waarop de vis is gevangen en de situatie van de visbestanden (uitgeput, rijk, enz.)

Kader 3 Transparantie en etikettering

- *Essentiële, relevante consumenteninformatie over de oorsprong van een product en de manier waarop het is geproduceerd, op basis van een Europese verordening over consumenteninformatie (betere uitvoering van wetgeving over traceerbaarheid en specifieke etikettering)*

- *Stimulering van de consument om voor een gezond dieet te kiezen (duidelijke, begrijpelijke etikettering, voorlichting op scholen over gezonde eetgewoonten en een hoogwaardig aanbod in de kantines van openbare instellingen).*

7. Evenwichtige voedsel- en energiezekerheid

Met de snelle groei van de wereldbevolking en de opkomst van de economieën van Brazilië, India en China neemt ook de vraag naar voedsel en energie sterk toe. Tegelijkertijd raken we door onze goedkope olievoorraden heen en wordt in een groot aantal regio's op aarde een zwaar beslag gelegd op bodem, grondwater en biodiversiteit. De huidige klimaatverandering vergroot de kans op slechte oogsten en hongersnoden. Visproducten leggen soms enorme afstanden af voordat ze bij de consument terechtkomen. Het komt voor dat vis, na in Europa te zijn gevangen, voor verwerking naar China gaat en ten slotte voor de verkoop terugkeert naar Europa. Daarnaast voert Europa grote hoeveelheden vis in uit ontwikkelingslanden, met alle gevolgen van dien voor de voedselzekerheid in die landen op plaatselijk, regionaal en zelfs nationaal niveau. Een dergelijk explosief mengsel kan economische crises en geopolitieke conflicten teweegbrengen.

De huidige EU-doelen voor bijvoorbeeld het gebruik van agrobrandstoffen – misleidend "biobrandstoffen" genoemd – werken niet-duurzaam gebruik van land, water en energie in de hand en vormen een ernstige bedreiging voor de voedselzekerheid in de wereld. Dat geldt in het bijzonder voor de vele ontwikkelingslanden die aangewezen zijn op (de invoer van) goedkope levensmiddelen en nu wegens de oplopende kosten van land, water en energie moeite hebben om voldoende voedsel te kopen en te produceren voor een betaalbare prijs. Het is verkeerd om aan te dringen op verplichte doelen voor toevoeging van agrobrandstoffen aan minerale brandstoffen zolang er nog geen breder onderzoek is gedaan naar het effect van de productie en invoer van agrobrandstoffen op milieu en maatschappij. Een recente studie van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek van de Europese Commissie zelf wijst uit dat de productie van agrobrandstoffen niet leidt tot een substantiële vermindering van CO₂-uitstoot, maar juist tot gevolg zou kunnen hebben dat de milieukosten 60 miljard euro hoger uitkomen.

De almaar toenemende druk op de natuurlijke hulpbronnen voor de productie van voedsel en brandstof voor mens en dier moet aanmerkelijk worden verminderd volgens het beginsel van de zelfvoorziening. Noord-Amerika en Europa consumeren momenteel 70% van de aardolie en 40% van het voedsel, terwijl ze niet meer dan 19% van de wereldbevolking vertegenwoordigen. De EU is de grootste importeur van landbouwproducten en vis. Om toekomstige conflicten over energie, water en land te voorkomen, moeten we via een groen voedsel- en energiezekerheidsbeleid verkwistende productie- en consumptiepatronen en verspillende levensstijlen aanpakken en aandringen op een meer evenwichtige toegang tot voedsel en energie voor iedereen.

Voor de productie van vlees is meer energie nodig dan voor de productie van groenten en fruit. De consumptie van vlees is echter wereldwijd toegenomen. Diverse gezondheidsinstellingen hebben erkend dat Europeanen vandaag de dag te veel vlees eten. Dat heeft negatieve gevolgen voor de beschikbaarheid van land, water en energie wereldwijd. Een voorbeeld is het Braziliaanse regenwoud, waar bomen in rap tempo verdwijnen om plaats te maken voor de productie van soja en maïs als veevoeder voor de Europese markt. Een groen voedselbeleid wil de vleesconsumptie terugdringen. Dat scheelt niet alleen in energie maar is ook beter voor de volksgezondheid.

Kader 4 Concrete maatregelen

- Ontmoedigen van inefficiënte consumptie om toe te werken naar optimaal gebruik van schaarse natuurlijke hulpbronnen als energie, water en land. Dat betekent dat wij Groenen ook wat gaan doen aan de inefficiëntie van vleesconsumptie, want daarvoor is in vergelijking met de consumptie van granen zeven keer zoveel land en energie nodig.

8. Eerlijke handel en gekwalificeerde markttoegang

De openstelling van de landbouwmarkten is al ruim tien jaar de mantra van de Europese Commissie. Het argument dat ontwikkeling in het Zuiden alleen mogelijk zou zijn bij een vrije stroom landbouwproducten over de nationale grenzen heen, is afdoende weerlegd door het algemene publiek. Normen voor eerlijke handel zijn aan de basis ontwikkeld, door boeren, NGO's voor ontwikkelingssamenwerking en consumentenorganisaties, en dringen nu door in de grotere markten. Gelet op de voortdurende schending van de mensenrechten, de teloorgang van de regenwouden en de uitputting van waterreserves in sommige landen om de uitvoer van producten naar de EU mogelijk te maken, zou de Commissie moeten inzien dat het groene concept van gekwalificeerde toegang tot de EU-markt dringend nodig is en tijdens internationaal handelsoverleg actief moet worden bevorderd.

De enige manier om de impasse van de multilaterale handelsbesprekingen over de voedselveiligheid van Europa en die van de ontwikkelingslanden te doorbreken, is via "gekwalificeerde bescherming van de markten" tegen dumping. De anti-dumpingcriteria moeten ingaan op de aspecten van voedselveiligheid, milieu, maatschappij, dierenwelzijn en biodiversiteit die worden gezien als relevant voor directe betalingen binnen de EU. Niet-naleving van die criteria zou aanleiding moeten zijn voor het instellen van aan de grens van de EU en de ontwikkelingslanden toe te passen tarieven of heffingen. Dit soort "inkomsten uit gekwalificeerde bescherming" zouden rechtstreeks terugvloeien naar ontwikkelingslanden ter ondersteuning van projecten gericht op de invoering van deze overeengekomen criteria en praktijken.

Kader 5

Om een dergelijke gekwalificeerde externe bescherming in te stellen, dient de EU

- *Definitief te stoppen met alle vormen van uitvoersubsidies voor landbouwproducten*
- *Allianties aan te gaan met de FAO en andere VN-agentschappen om een multilaterale overeenkomst over deze kwestie tot stand te brengen binnen of buiten de WTO*
- *Op de plaatsen van oorsprong te voorzien in grens- en procescontroles die voldoende effectief zijn om de voedselveiligheid van ingevoerde producten te waarborgen*
- *Het energieverbruik dat samengaat met het verbouwen, oogsten, produceren en vervoeren van voedsel voor mens en dier terug te dringen*
- *Erop toe te zien dat de activiteiten van Europese vissers in de wateren van ontwikkelingslanden duurzaam zijn en tevens bijdragen tot de ontwikkeling van duurzame visserijpraktijken van en voor de plaatselijke gemeenschappen.*

9. Investeren in de toekomst – verbeteren van voedingsonderzoek

Landbouwonderzoek maakt innovatie en verdere ontwikkeling van de landbouw- en levensmiddelensector mogelijk. Tot nu toe is het onderzoek bepaald door de leer van intensivering en arbeidsbesparende rationalisatie op alle onderdelen van de productieketen. Het beroepsonderwijs op plattelandsscholen is daarin volledig meegegaan. Een en ander heeft geleid tot een concentratie van die vaardigheden die nodig zijn om de productie van handelswaar zo rendabel mogelijk te maken, wat op zijn beurt aanleiding is geweest voor een concentratie van de landbouwproductie in enkele voorkeursregio's en ontvolking van andere gebieden. Evenzo heeft het onderzoek op het gebied van visserij zich toegelegd op manieren om steeds meer vis te kunnen vangen, zonder te letten op de gevolgen voor het milieu, zodat jaarlijks wereldwijd miljarden kilo's vis worden teruggegooid.

De toekomstige ontwikkeling en innovatie van de visserij, de landbouw en de voedingsindustrie in het algemeen zal moeten beantwoorden aan de veranderende behoeften van de samenleving. Onderzoek en onderwijs vragen om nieuwe doelstellingen en moeten zich bezighouden met duurzame productie, op zee en aan land, en met veranderende consumptiepatronen in plaats van met biotechnologische intensivering. De grote verscheidenheid aan diensten die de maatschappij nodig heeft, van kwaliteitsvoeding tot natuurbescherming en plattelandstoerisme, moet terug te vinden zijn in onderzoek en onderwijs.

Een groen beleid stelt daarom prioriteiten voor integraal maatschappelijk, milieutechnisch en economisch voedingsonderzoek dat kijkt naar manieren om de levenscycli op alle productie- en consumptieniveaus te verbeteren, en dat gebruik maakt van synergie in de natuur en "community farming" volgens de beginselen van de zelfvoorziening.

Kader 6

- *In plaats van zich te richten op gentechnologie en winstmaximalisering voor grootschalige agro-industriële ondernemingen, zou landbouwonderzoek de nadruk moeten leggen op diversifiëring van de werkgelegenheid en innovatie in rurale gebieden via hernieuwbare vormen van energie en aangepaste technologieën*
- *Met gericht onderzoek dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de modernisering van biologische en weinig productiemiddelen vergende landbouw*
- *Binnen het visserijonderzoek moet de aandacht worden verlegd van maximalisering van de onmiddellijke opbrengst ongeacht het milieueffect, naar vismethoden waarbij alleen volwassen*

vis wordt opgehaald en alle andere vissen en dieren (haaien, vogels, zeezoogdieren, enz.) in het water blijven

- Scholings- en voorlichtingsprogramma's moeten gaan over manieren van duurzame voedselproductie en verkoopstrategieën voor gediversifieerde voedingsmiddelen van hoge kwaliteit.

10. Ter overweging – duurzame relaties tussen stad en platteland

Om gezonde en verse voeding terug op de politieke agenda te plaatsen, moet de EU de relaties tussen stad en platteland in een nieuwe, duurzame vorm gieten. De rurale regio's kunnen niet blijven voorzien in gezond en betaalbaar voedsel als de steden doorgaan met het lozen van een toenemende hoeveelheid afval en verontreinigd water in hun "hinterland", en als het structuurbeleid plattelandsbewoners stelselmatig benadeelt.

De kwaliteit van onze voeding heeft bovendien te lijden onder een verkeerde opvatting en uitvoering van de agenda van Lissabon op het gebied van economische groei. Cohesie, concurrentievermogen en duurzame ontwikkeling zijn als doelstellingen voor het toekomstige plattelands- en stadsontwikkelingsbeleid onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Bij cohesie gaat het niet alleen om de herverdeling van welvaart van rijkere naar armere regio's in de Unie. Het gaat veeleer om het vaste voornemen interregionale verschillen te helpen terugdringen. Bij concurrentievermogen gaat het niet alleen om de meest efficiënte productiewijze en de laagste kosten en prijzen voor diensten en goederen. Het gaat ook om kwaliteit, oorsprong en gevolgen voor de werkgelegenheid. Het Europese landbouwbeleid moet daarom onderscheid maken tussen enerzijds agrarische en andere bedrijven die op lokale en regionale schaal actief zijn, en anderzijds bedrijven die op Europees of mondiaal niveau opereren.

Bij duurzaamheid gaat het niet alleen om het behoud van natuurlijke hulpbronnen. Het gaat er veeleer om dat we zorgvuldig omgaan met gemeenschappelijke zaken als bodem, water en biodiversiteit. Dat betekent ook dat we moeten zorgen voor sociale continuïteit en de levensvatbaarheid van plaatselijke economieën op de lange termijn.

Om het nieuwe plattelands- en stedelijk beleid voor voedselveiligheid tot een succes te maken, moeten de Europese Unie, de nationale regeringen en het maatschappelijk middenveld een nieuw sociaal contract tot stand brengen. Tegenover financiële overheidssteun moeten bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties hun energie en middelen plaatsen. De bewoners van rurale gebieden moeten actief worden betrokken bij de uitvoering van programma's voor plattelandsontwikkeling.

Kader 7

Voorwaarden voor landbouw met toegevoegde waarde en markten voor kwaliteitsproducten:

- Gebruik van overheidsmiddelen niet meer voor marktinterventie maar voor de bevordering van de plattelandsinfrastructuur voor plaatselijke en regionale kwaliteitsproducten, investering in dierenwelzijn, behoud van biodiversiteit en voedselveiligheid
- Omschakeling op milieuvriendelijk boeren met weinig restverontreiniging en zuinige productiemethoden (energie, water, mest, chemicaliën, enz.)
- Bevordering van biologische landbouw met overheidssteun voor de omschakeling van land en voor de afzet van producten in scholen, ziekenhuizen en kantines van openbare instellingen; biologische babyvoeding moet de norm worden

- Herbestemming van subsidies die overbevissing in de hand werken, voor bevordering van selectiever vistuig en voor vermindering van de enorme overcapaciteit van de Europese vloten, om ze in evenwicht te brengen met de visbestanden.